

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

شماره .....

تاریخ .....

دستورالعمل اجرایی دوره کارورزی فارغ التحصیلان دانشگاهی موضوع آیین نامه اجرایی ماده (71) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

به استناد آیین نامه اجرایی ماده (71) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع تصویب نامه شماره 32726 / ت 55959 هـ مورخ 1398/03/21 هیئت محترم وزیران و در اجرای قوانین بودجه سنواتی کشور در طول اجرای برنامه ششم از جمله ماده (6) آیین نامه اجرایی بند (الف) تبصره (18) قانون بودجه سال (1397) و جزء (1) بند الف تبصره (18) قانون بودجه سال (1398) کل کشور، دستورالعمل اجرایی دوره کارورزی فارغ التحصیلان دانشگاهی به شرح ذیل جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

بخش 1: تعاریف و مفاهیم؛

ماده 1: در این دستورالعمل اصطلاحات و تعاریف در معانی مشروحه زیر بکار می‌رود:

فارغ التحصیل دانشگاهی: دانش آموخته دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی داخل و خارج از کشور که مدرک تحصیلی آنها مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و یا وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

- **کارورز:** شخص حقیقی دارای مدرک تحصیلی دانشگاهی حداقل کارشناسی که در زمان ثبت نام کمتر از (35) سال تمام سن داشته و در چارچوب این دستورالعمل جذب شود.

- **کارگاه:** کارگاه‌های خصوصی و تعاونی دایر موضوع ماده (4) قانون کار جمهوری اسلامی ایران و بند (3) ماده (2) قانون تأمین اجتماعی

- **کارفرمایان و کارآفرینان:** اشخاص حقیقی یا حقوقی که در ماده (3) قانون کار جمهوری اسلامی ایران و بند (2) ماده (2) قانون تأمین اجتماعی تعریف شده و اداره کارگاه را برعهده دارند.

- **دستگاه هماهنگ کننده:** وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و واحدهای استانی/شهرستانی

- **دوره کارورزی:** دوره زمانی حداکثر (2) ساله است که طی آن کارورز به منظور تبادل دانش، کسب تجربه و ارتقاء مهارت در کارگاه مشغول است.

- **دوره مقدماتی کارورزی:** دوره زمانی حداکثر سه (3) ماهه که کارورز به منظور آمادگی برای جذب در کارگاه صرفاً برای یک دوره سپری می‌نماید.

- **کمک هزینه کارورزی:** وجهی است که در پایان دوره مقدماتی کارورزی و متناسب با مدت آن، توسط دولت به کارورز پرداخت می‌شود.

- **برنامه ششم:** برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

- **موسسه عامل:** بانک‌ها، موسسات مالی و اعتباری و صندوق‌های دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که برای اجرای دوره کارورزی، دارای قرارداد عاملیت با دستگاه هماهنگ کننده می‌باشند.

- **معافیت:** معافیت حق بیمه سهم کارفرما موضوع ماده (71) قانون برنامه ششم که صرفاً شامل سهم بیمه کارفرما (20 درصد مزد) موضوع تبصره (1) ماده (28) قانون تأمین اجتماعی می‌شود که توسط دستگاه هماهنگ کننده به نمایندگی از دولت در چارچوب این دستورالعمل به سازمان تأمین اجتماعی، پرداخت می‌کند.

بخش 2: اهداف؛

ماده 2: اهداف اجرای این دوره عبارتند از:

- الف- افزایش قابلیت جذب و اشتغال دانش‌آموختگان از طریق انتقال مهارت و تجربه در محیط کار برای ورود به بازار کار.
- ب- ایجاد انگیزه کارآفرینی و کسب و کار در دانش‌آموختگان.
- ج- ارتقاء اخلاق و صلاحیت حرفه‌ای دانش‌آموختگان
- د - فراهم ساختن زمینه انتقال دانش از دانش‌آموخته به کارگاه.
- ه - کاهش هزینه بکارگماری نیروی کار برای کارفرما

بخش 3: دامنه پوشش؛

ماده 3: تمامی دانش‌آموختگان دانشگاهی دارای حداقل مدرک کارشناسی، جویای کار و متقاضی کارورزی تحت پوشش این دوره می‌باشند.

تبصره 1: دانشجویان در حال تحصیل از شمول این دوره خارج می‌باشند.

تبصره 2: اتباع خارجی، موظفین به گذراندن طرح کارورزی در رشته‌های گروه علوم پزشکی و متعهدین به اشتغال در دستگاه‌های اجرایی، سازمان‌ها و نهادهای انقلاب اسلامی و بورسیه کلیه دستگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی از دامنه پوشش این دوره خارج می‌باشند.

بخش 4: شرایط احراز؛

ماده 4: دانش‌آموخته دانشگاهی برای برخوردارگی از مزایای دوره کارورزی باید دارای شرایط زیر باشد:

- الف- در سامانه کارورزی دستگاه هماهنگ کننده ثبت نام کرده باشد.
- ب- دارای مدرک تحصیلی دانشگاهی حداقل کارشناسی باشد.
- ت- در زمان ثبت نام در سامانه کارورزی کمتر از (35) سال تمام سن داشته باشد.
- د- متقاضیان ذکور، دارای کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت نظام وظیفه باشند.

ه- سابقه کامل در دوره کارورزی (دوره مقدماتی و برخورداری از معافیت مجموعاً تا سقف 24 ماه) نداشته باشد.

تبصره 1: کارورزانی که کمتر از یک ماه از شروع دوره مقدماتی کارورزی انصراف کتبی خود را اعلام کرده باشند، برای یک بار از موضوع بند (ه) مستثنی می‌باشند.

تبصره 2: متقاضی کارورزی در صورتی که در طول دو سال قبل از ثبت نام دارای سوابق بیمه ای به مدت سه ماه یا بیشتر بوده و یا سابقه بیمه پردازی در شغلی که بابت آن طی دوره کارورزی جذب کارگاه می‌شود، داشته باشد، مشمول این دستورالعمل نمی‌باشد.

ماده 5: کارگاه باید در سامانه کارورزی ثبت نام کرده باشد.

ماده 6: چنانچه کارگاه پس از گذشت یک ماه از شروع دوره مقدماتی، بدون دلیل موجه و مورد تأیید دستگاه هماهنگ کننده از ادامه همکاری با کارورز امتناع نماید تا مدت یک سال از پذیرش کارورز جایگزین برای دوره مقدماتی محروم می‌گردد.

ماده 7: مبنای تعیین تعداد کارورز در کارگاه‌های دایر دارای لیست بیمه و بازرسی تأمین اجتماعی، بر اساس میانگین تعداد بیمه شدگان (12) ماه گذشته آنها طبق صورت مزد و حقوق ارسالی توسط کارفرما به سازمان تأمین اجتماعی می‌باشد.

ماده 8: مبنای تعیین تعداد کارورز در کارگاه‌های جدیدالتأسیس که در طول برنامه ششم ایجاد می‌شوند، تعداد کارکنان مندرج در لیست ارسالی کارفرما و کارآفرین به سازمان تأمین اجتماعی پس از حداقل سه ماه فعالیت و یا بازرسی انجام شده توسط سازمان مذکور می‌باشد.

تبصره 1: در صورت وجود مغایرت بین لیست ارسالی کارفرما و نتیجه بازرسی تأمین اجتماعی، نظر بازرسی معیار عمل قرار می‌گیرد.

تبصره 2: در صورت وقوع هرگونه تغییر در نوع شخصیت کارفرما (حقیقی یا حقوقی) یا انتقال مالکیت بنگاه، نیروی کار قبلی به منزله نیروی کار موجود محسوب می‌گردد.

تبصره 3: در صورت جابجایی کارورز و جایگزینی کارورز یا کارورزان دیگر طی دوره برخورداری از مزایای این دستورالعمل، مدت زمان برخورداری کارفرما از معافیت به ازای کارورز جایگزین با احتساب مدت معافیت بابت کارورز قبلی، مجموعاً از سقف دو سال نباید بیشتر شود.

ماده 9: چنانچه به هر دلیل تعداد بیمه شدگان کارگاه پس از برقراری معافیت، کاهش یابد و فرد یا افرادی که طبق تأییدیه دستگاه هماهنگ کننده (شهرستان) یا نماینده آن به عنوان کارورز در کارگاه شاغل شده‌اند از صورت مزد ارسالی کارفرما حذف گردند، کارگاه به نسبت کاهش کارورز از شمول معافیت خارج می‌شود.

ماده 10: در صورتیکه به هر طریقی محرز شود کارورز معرفی شده در کارگاه شاغل نیست یا بدون رعایت شرایط این دستورالعمل مشغول بکار شده است، دستگاه هماهنگ کننده (استان/ شهرستان) و سازمان تأمین اجتماعی مکلفند طبق قوانین و مقررات مربوط اقدامات قانونی لازم را انجام دهند.

ماده 11: سقف بهره مندی هر کارگاه برای استفاده از کارورز معادل حداکثر 50 درصد نیروی کار موجود می‌باشد.

تبصره 1: در صورت کاهش نیروی کار بیمه شده کارگاه به هر دلیل بجز فوت، بازنشستگی و از کار افتادگی در طول مدت مشارکت در اجرای دوره کارورزی، کارگاه یاد شده برای مدت دوسال حق مشارکت در دوره کارورزی را نخواهد داشت.

تبصره 2: چنانچه کارگاه پس از دو دوره متوالی یا سه دوره متناوب دوره مقدماتی نسبت به افزایش نیروی کار خود اقدام ننماید از شمول مشارکت کنندگان اجرای دوره کارورزی خارج می‌شود. ملاک تشخیص افزایش نیروی کار، لیست بیمه کارگاه است.

بخش 5: مدت دوره کارورزی؛

ماده 12: طول دوره کارورزی (شامل دوره مقدماتی و معافیت) حداکثر (24) ماه می‌باشد.

تبصره: مدت حضور کارورز در کارگاه برای دوره مقدماتی، هر ماه حداقل (100) ساعت و در روز حداقل (4) و حداکثر (8) ساعت (در حد فاصل ساعت 6 الی 20) تعیین می‌گردد.

بخش 6: حمایت‌ها؛

ماده 13: دستگاه هماهنگ کننده براساس مقررات جاری صنعت بیمه و در قالب قرارداد با یکی از شرکت‌های بیمه‌گر مورد تایید بیمه مرکزی کشور نسبت به پوشش بیمه مسئولیت و حوادث کارورز در دوره مقدماتی اقدام می‌نماید.

تبصره: در مواردی که هزینه پرداخت شده به شرکت بیمه‌گر طرف قرارداد براساس فرایند اجرایی دوره و انقضای شرایط پوشش بیمه کارورز مازاد باشد، مبلغ مازاد بر حق بیمه قابل پرداخت متناسب با تعداد کارورزان دوره مقدماتی به دستگاه هماهنگ کننده برگشت داده می‌شود.

ماده 14: سقف کمک هزینه کارورزی، به تناسب مقطع تحصیلی و حضور کارورز در کارگاه برای مقطع کارشناسی تا (5.000.000) ریال، کارشناسی ارشد تا (6.000.000) ریال و دکتری تا (7.000.000) ریال به صورت ماهیانه تعیین می‌گردد و در پایان دوره مقدماتی پس از تایید دستگاه هماهنگ کننده به حساب کارورز واریز می‌شود.

تبصره 1: کمک هزینه کارورزی حداکثر برای مدت (3) ماه قابل پرداخت می‌باشد و میزان آن هر سال توسط دستگاه هماهنگ کننده متناسب با منابع اعتباری تخصیص داده شده، تعیین و ابلاغ می‌شود.

تبصره 2: کارفرمایان و کارآفرینان در دوره مقدماتی مجازند بر اساس توافق با کارورز، مبلغی را به عنوان کمک هزینه به کارورز پرداخت نمایند.

تبصره 3: متقاضیان دوره کارورزی که درسامانه کارورزی عدم نیاز به دریافت کمک هزینه را اعلام نموده‌اند، در اولویت معرفی برای جذب در واحدهای اقتصادی قرار می‌گیرند.

ماده 15: چنانچه ارتباط کارورز و کارگاه قبل از اتمام دوره مقدماتی کارورزی به هردلیلی به استثناء جذب و اشتغال کارورز قطع گردد، کمک هزینه کارورزی به کارورز تعلق نخواهد گرفت.

ماده 16: دوره مقدماتی کارورزی یک دوره آموزش عملی و کاربردی است و هیچگونه حقی برای کارورز و تعهدی برای کارگاه جهت جذب و استخدام موقت یا دائمی کارورز و شمولیت قوانین کار و تامین اجتماعی برای وی ایجاد نمی‌کند.

ماده 17: کارفرمایان و کارآفرینان در صورت جذب کارورز، از معافیت حق بیمه سهم کارفرما به مدت حداکثر دو سال، تا پایان برنامه ششم، برخوردار می‌شوند.

ماده 18: کارفرمایان و کارآفرینان در صورت جذب کارورز حداکثر تا یک هفته از تاریخ جذب، مکلفند نسبت به اعلام رسمی اتمام دوره مقدماتی و جذب کارورز به دستگاه هماهنگ کننده (شهرستان) اقدام نموده و به منظور برقراری معافیت، مشخصات کارورز جذب شده را در لیست ارسالی خود به شعبه تأمین اجتماعی درج و نسبت به پرداخت حق بیمه سهم کارگر اقدام نمایند.

تبصره: کارفرمایان و کارآفرینان پس از ثبت نام در سامانه، می‌توانند به منظور جذب کارورزانی که دوره مقدماتی را در سایر کارگاه‌ها گذرانده‌اند و جذب نشده‌اند از طریق معرفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی غیر دولتی و یا دستگاه هماهنگ کننده (شهرستان)، اقدام نمایند.

ماده 19: نحوه ارائه آموزش عملی در دوره مقدماتی از سوی کارگاه به کارورز در قالب قرارداد آموزشی تنظیم می‌شود که به صورت الکترونیکی در اختیار ذینفعان (دستگاه هماهنگ کننده (شهرستان)، کارگاه، کارورز و سازمان تأمین اجتماعی) قرار می‌گیرد.

بخش 7: منابع مالی؛

ماده 20: منابع مالی مورد نیاز اجرای دوره کارورزی از موارد زیر قابل تأمین می‌باشد:

الف) منابع اشتغالزایی بودجه سنواتی برنامه ششم برای کمک هزینه کارورزی و معافیت
ب) بودجه سنواتی دستگاه‌های اجرایی ملی یا استانی برای توانمندسازی و اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان دانشگاهی موضوع این دستورالعمل.
ج) کمک‌های بلاعوض مردمی، سازمان‌های حمایتی، موسسات خیریه، نهادهای عمومی غیردولتی و یا واحدهای اقتصادی.

بخش 8: موارد توقف و فسخ قرارداد دوره کارورزی؛

ماده 21: در صورت تعطیلی موقت کارگاه برای حداقل یک هفته و حداکثر یک ماه، دوره کارورزی بطور موقت، متوقف می‌شود.

تبصره: در صورت اعلام مراتب فوق از سوی کارگاه یا کارورز به دستگاه هماهنگ کننده ظرف مدت حداکثر دو هفته بعد از تعطیلی، مدت توقف به طول دوره کارورزی اضافه خواهد شد.

ماده 22: در موارد زیر قرارداد دوره مقدماتی کارورزی بین کارورز و کارگاه فسخ می‌گردد:

- الف- احراز اشتغال همزمان کارورز در کارگاه دیگر.
- ب- غیبت غیر موجه کارورز از کارگاه بیش از (5) روز.
- ج- تعطیلی بیش از یک ماه یا دائم کارگاه.
- د- اعلام کتبی کارگاه مبنی بر توقف دوره مقدماتی کارورزی به دستگاه هماهنگ کننده (شهرستان).
- هـ- انصراف کتبی کارورز از ادامه شرکت در دوره مقدماتی.
- و- عدم رعایت مقررات انضباطی از سوی کارورز و کارگاه.
- ز- فوت و از کار افتادگی کارورز.

بخش 9: اجرا و نظارت (پایش و ارزیابی)؛

ماده 23: کارفرمایان و کارآفرینان مشمول دستورالعمل پس از جذب کارورز، اطلاعات مربوط به برقراری معافیت را بر اساس فرایند اجرای دستورالعمل و در قالب فرمها و کاربرگهای پیوست، به دستگاه هماهنگ کننده ارائه می نمایند تا پس از تایید، جهت برقراری معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما به سازمان تامین اجتماعی ارسال نماید.

ماده 24: سازمان تامین اجتماعی مکلف است پس از برقراری معافیت بیمه، گزارش سه ماهه میزان معافیت و تعداد کارورز مشمول معافیت را در سطوح استانی و ملی جهت کنترل و نظارت به دستگاه هماهنگ کننده ارائه نماید.

تبصره: محاسبه معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما، متناسب با اعتبار تخصیص یافته از سوی دولت به دستگاه هماهنگ کننده و بر اساس گزارش اعلامی از سوی سازمان تامین اجتماعی بصورت واريز نقدی به حساب سازمان تامین اجتماعی می باشد.

ماده 25: دستگاه هماهنگ کننده موظف است موارد مربوط به تامین کمک هزینه کارورزی، هزینه های پایش و ارزیابی و پیاده سازی شامل راه اندازی و پشتیبانی سامانه نرم افزاری مورد نیاز دوره کارورزی، بیمه مسئولیت و حوادث دوره مقدماتی کارورزی و معافیت را در لایحه بودجه سنواتی پیش بینی و جهت تصویب و تخصیص اعتبار به سازمان برنامه و بودجه کشور اعلام نماید.

ماده 26: استانداران و اعضای شورای برنامه ریزی و توسعه استان در راستای اجرای صحیح و دقیق این دستورالعمل با بهره گیری از ظرفیت دستگاه های اجرایی و کارگروه تخصصی مربوطه، تشکل های تعاونی و خصوصی، اتاقها و دفاتر مشاوره شغلی و کارایی غیردولتی هماهنگی، همکاری و مساعدت لازم را بعمل می آورند.

ماده 27: مسئولیت هماهنگی، اطلاع رسانی و نظارت عملیاتی (پایش) نسبت به حسن اجرای این دستورالعمل در استانها بر عهده دستگاه هماهنگ کننده و واحدهای استانی/ شهرستانی آن و نظارت عالی نیز به عهده سازمان برنامه و بودجه کشور می باشد.

بخش 10: سایر موارد

ماده 28: کارورزان موضوع این دستورالعمل بر اساس تبصره ذیل ماده (5) آیین نامه اجرایی ماده (71) قانون برنامه ششم از شمول قانون بیمه بیکاری خارج می باشند و در صورت بروز اختلاف در سایر موارد بین کارفرمایان و کارآفرینان با کارورزان موضوع توسط مراجع ذیصلاح قانونی رسیدگی خواهد شد.

ماده 29: در صورت بروز هر گونه اختلاف بین کارفرمایان و کارآفرینان با کارورز در دوره مقدماتی کارورزی، نظر کمیته ای متشکل از نمایندگان دستگاه هماهنگ کننده استان، دستگاه اجرایی، کارفرما و کارآفرین و کارورز لازم الاجرا خواهد بود.

ماده 30: در صورت بروز اختلاف بین کارفرمایان و کارآفرینان با کارورز پس از جذب کارورز موضوع توسط مراجع ذیصلاح قانونی رسیدگی خواهد شد.

این دستورالعمل مشتمل بر 30 ماده و 17 تبصره ذیل برنامه سیاستهای فعال بازار کار تنظیم شده و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.

پیوست شماره (1): فلوچارت مراحل اجرای دوره کارورزی

